

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕРХОВНОГО СУДУ

ЄРОСОВА Анастасія Анатоліївна - аспірантка кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України

**<https://orcid.org/0000-0003-0544-2652>
DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.3.9>**

Дослідження присвячене комплексному аналізу адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення діяльності Верховного Суду. Особлива увага зосереджена на ролі сучасних інформаційних технологій, які є ключовими для забезпечення оперативного доступу до правосуддя, гласності судового процесу, відкритості та прозорості діяльності найвищого судового органу. У роботі розглядаються основні нормативно-правові акти, що регламентують впровадження електронного судочинства, захист інформації та розвиток судових інформаційних систем. Виявлено основні завдання інформаційного забезпечення, що сприяють ефективній організації роботи Верховного Суду, серед яких оперативність отримання та обробки інформації, автоматизація документообігу, забезпечення безпеки та цілісності даних, а також надання рівного доступу до судових послуг для всіх учасників процесу. Вказано на проблемні аспекти, що стримують розвиток інформаційної інфраструктури, зокрема технічні, організаційні та кадрові виклики. У результаті дослідження обґрунтовано необхідність подальшого удосконалення нормативно-правового поля та впровадження інноваційних рішень з кібербезпеки, а також систематичного підвищення кваліфікації персоналу. Такий комплексний підхід є запорукою формування ефективної, прозорої та справедливої судової влади в Україні, де Верховний Суд виступає гарантом верховенства права та уніфікованого застосування законодавства.

Ключові слова: Верховний Суд, інформаційне забезпечення, адміністративно-правове регулювання, електронне судочинство, судова влада, гласність, цифрова трансформація, кібербезпека, доступ до правосуддя, судові інформаційні системи.

Актуальність теми дослідження обумовлюється стрімким розвитком інформаційних технологій та зростаючою роллю інформації в організації державного управління та судочинства. Сучасні виклики вимагають удосконалення механізмів адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення судових органів, зокрема Верховного Суду, для забезпечення прозорості, оперативності та доступності судової інформації. Недостатній рівень правового регулювання в цій сфері може призводити до порушень принципів відкритості та публічності правосуддя, що підриває довіру суспільства до судової влади.

В умовах цифровізації суспільних відносин та переходу до електронного правосуддя зростає значення ефективного використання інформаційних ресурсів у діяльності Верховного Суду. Правові норми мають відповідати реаліям, що змінюються, забезпечуючи баланс між відкритістю інформації та захистом конфіденційних даних. Недосконалість адміністративно-правового механізму може стати перешкодою для реалізації конституційного права громадян на доступ до правосуддя та інформації про судові рішення.

Крім того, недостатня правова регламентація інформаційного забезпечення судової діяльності створює ризики для ефективного функціонування Верховного Суду в умовах глобальних інформаційних загроз, таких як дезінформація, кіберзлочинність та інші виклики інформаційної безпеки. Відтак, дослідження та удосконалення адміністративно-правових засад інформаційного забезпечення є надзвичайно актуальним завданням для забезпечення стабільності, законності та авторитету судової влади.

Метою дослідження є комплексний аналіз адміністративно-правових засад інформаційного забезпечення діяльності Верховного Суду України, виявлення проблемних аспектів чинного правового регулювання та розробка рекомендацій щодо їх вдосконалення з метою підвищення ефективності, прозорості і відкритості судової влади в інформаційному просторі.

Аналіз останніх наукових публікацій свідчить про зростаючий інтерес до питань адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення діяльності судів, зокрема Верховного Суду. Дослідники підкреслюють, що інформаційне забезпечення є одним із ключових елементів ефективного функціонування судової системи, що відповідає принципам відкритості, прозорості та публічності правосуддя.

У статті Припутня Д. (2023) «Адміністративно-правове регулювання інформаційного забезпечення діяльності судів» проведено детальний аналіз чинного законодавства та виявлено прогалини в правовому регулюванні, що потребують удосконалення для більш ефективного застосування інформаційних технологій у судовій діяльності [1]. Лариса Данило (2018) у своїй роботі «Правове регулювання інформаційного забезпечення діяльності судів» окреслює теоретичні основи інформаційного забезпечення, наголошуючи на необхідності гармонізації нормативної бази для підвищення якості судочинства [2].

Матеріали збірника «Адміністративно-правове забезпечення діяльності публічної адміністрації» (2024) також висвітлюють питання цифровізації публічного управління

та інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність органів державної влади, зокрема судових установ, що є актуальним для підвищення ефективності їх роботи [3].

Крім того, у сучасних умовах воєнного стану в Україні науковці звертають увагу на особливу роль адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення для забезпечення безперервного функціонування судів і реалізації конституційних прав громадян на доступ до правосуддя. Таким чином, аналіз останніх досліджень підтверджує важливість подальшого вдосконалення правового регулювання інформаційного забезпечення діяльності Верховного Суду з урахуванням новітніх технологічних викликів та соціально-політичних умов.

Виклад основного матеріалу

В умовах пандемії COVID-19, а згодом, повномасштабної війни в Україні, сучасна система судоустрою та судочинства зазнала суттєвих трансформацій, зокрема в частині організації доступу до правосуддя. Верховний Суд як найвища судова інстанція в системі судоустрою України не може ефективно реалізовувати свої функції без належного інформаційного забезпечення. Саме за допомогою сучасних інформаційних технологій забезпечується безперервність здійснення правосуддя, реалізація принципів гласності, відкритості та доступності судової інформації для учасників процесу й суспільства загалом.

Інформаційне забезпечення дає можливість громадянам, адвокатам та представникам інших сторін у справі взаємодіяти з Верховним Судом дистанційно: подавати документи, отримувати процесуальні рішення, відстежувати стан розгляду справ через електронні ресурси. Це значно підвищує ефективність та оперативність судового процесу, мінімізуючи фізичний контакт у критичних обставинах. У той же час, це забезпечує дотримання розумних строків розгляду справ і сприяє ухваленню законних та обґрунтованих судових рішень.

Розбудова ефективної та якісної системи інформаційного забезпечення діяльності Верховного Суду як найвищого судового

органу в системі судоустрою України є важливим елементом реалізації міжнародних стандартів захисту публічних прав учасників адміністративно-правових відносин. У цьому контексті слід відзначити положення Рекомендації № R (84) 5 Комітету міністрів Ради Європи від 28 лютого 1984 року, відповідно до якої застосування сучасних засобів зв'язку розглядається як необхідна умова забезпечення ефективного доступу до правосуддя [4]. Верховний Суд, виступаючи гарантом єдності судової практики та джерелом формування правових підходів, має демонструвати високий рівень інформаційної відкритості, цифрової доступності та технологічної адаптивності.

Конституція України закріплює основоположні засади інформаційного забезпечення судової влади. Зокрема, частина перша статті 17 визначає забезпечення інформаційної безпеки як одну з ключових функцій держави, а пункт 7 частини третьої статті 129 гарантує гласність судового процесу та його фіксацію технічними засобами [5]. Хоча Конституція прямо не містить посилань на термін «інформаційне забезпечення судів», відповідне регулювання закріплене в спеціальному законодавстві, зокрема в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» [6].

Особливу роль у забезпеченні прозорості судової діяльності Верховного Суду відіграє стаття 11 вказаного Закону. Вона встановлює механізми реалізації принципів відкритості й гласності судочинства шляхом використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Верховний Суд активно впроваджує цифрові сервіси для інформування учасників процесу про рух справ, склад суду, дати та час засідань, а також результати розгляду справи. Це забезпечується, зокрема, через Єдиний державний веб-портал електронних послуг, а також мобільний застосунок «Дія». Відображення електронних судових рішень і виконавчих документів в особистому електронному кабінеті громадянина є інструментом забезпечення відкритості судочинства навіть в умовах надзвичайних ситуацій, таких як воєнний стан.

У межах адміністративної юрисдикції Верховний Суд також зобов'язаний забез-

печити негайне оприлюднення інформації щодо поданих апеляційних і касаційних скарг, заяв про перегляд судових рішень, а також про переміщення справ між судовими інстанціями. Це дозволяє не лише гарантувати обізнаність сторін, а й реалізує на практиці європейські принципи електронного правосуддя, які забезпечують прозорий, оперативний і справедливий розгляд справ у найвищій судовій інстанції держави.

Слід звернути увагу, що чинне законодавство України містить офіційне визначення поняття «інформаційно-комунікаційні технології». Зокрема, відповідно до пункту 15 частини першої статті 1 Закону України «Про Національну програму інформатизації», під цим терміном розуміється результат інтелектуальної діяльності, що охоплює сукупність систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень щодо переліку й послідовності виконання операцій зі збирання, обробки, накопичення та використання інформаційної продукції, а також надання інформаційних послуг [7].

Запровадження цього визначення є позитивним кроком для національного правового поля, оскільки тривалий час у правозастосовній практиці відсутня була чітка законодавча категорія, яка б охоплювала комплекс сучасних технологій, що активно впроваджуються в судову систему, зокрема у Верховний Суд. Разом з тим, існує потреба в одночасному нормативному та доктринальному осмисленні суміжного поняття – «інформаційні технології», яке в науковій літературі трактується як цілеспрямована й організована сукупність інформаційних процесів із використанням засобів обчислювальної техніки [8, с.280]. Таке технологічне підґрунтя забезпечує високошвидкісну обробку даних, швидкий доступ до інформаційних ресурсів, незалежно від місця їх зберігання, та створює передумови для повноцінного функціонування електронного правосуддя. Таким чином, подальше удосконалення законодавства в частині термінологічного апарату інформаційного забезпечення є важливою умовою ефективної цифрової трансформації діяльності судів, зокрема Верховного Суду,

який виступає флагманом впровадження сучасних технологій у судову практику.

Відповідно до чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про судоустрій і статус суддів», інформаційне забезпечення є невід'ємною складовою організаційного забезпечення функціонування судової влади, окремі положення якого викладено в Розділі XI зазначеного Закону. Стаття 147 визначає, що в Україні функціонує єдина система забезпечення діяльності судової влади, яка охоплює суди всіх юрисдикцій, органи суддівського врядування, а також інші державні органи й установи, що входять до системи правосуддя [6].

Центральну роль в організації інформаційного забезпечення судів відіграє Державна судова адміністрація України (ДСА), повноваження якої закріплені у статті 152 Закону. Зокрема, ДСА здійснює комп'ютеризацію діяльності судів, включаючи Верховний Суд, з метою забезпечення ефективного функціонування судочинства, сучасного діловодства, нормативно-інформаційної підтримки судової діяльності та впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) [9]. Ця система створює технологічну основу для реалізації принципів відкритості, гласності та доступності судочинства, а також забезпечує оперативний обмін процесуальними документами між судами, органами державної влади й іншими суб'єктами.

Крім того, ДСА відповідає за затвердження Загального класифікатора спеціалізацій суддів і категорій справ, постачання судів відповідними технічними засобами для фіксації судового процесу [10] (у межах фінансування, передбаченого Державним бюджетом України), ведення Єдиного державного реєстру судових рішень та впровадження електронного суду. Важливим напрямом також є співпраця з вітчизняними та зарубіжними організаціями щодо вдосконалення організаційного та інформаційного забезпечення діяльності судової влади, зокрема Верховного Суду як ключової ланки в судовій системі.

Впровадження системи електронного судочинства в Україні набуло значного розвитку після прийняття Закону України «Про

доступ до судових рішень» від 22 грудня 2005 року, який визначив порядок відкритого доступу до судових рішень з метою підвищення прозорості діяльності судів загальної юрисдикції, забезпечення прогнозованості судових рішень та сприяння уніфікованому застосуванню законодавства [11]. Важливим інструментом реалізації цього закону став Єдиний державний реєстр судових рішень, який, відповідно до частини другої статті 3, є автоматизованою системою збору, зберігання, захисту, обліку, пошуку та надання електронних копій судових рішень.

Для Верховного Суду, як найвищої судової інстанції, наявність такого реєстру стала фундаментальною основою для забезпечення відкритості його діяльності, підвищення довіри до судових рішень та уніфікації судової практики. Законодавче регулювання у сфері захисту інформації доповнюється Законом України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [12], який встановлює правові засади захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах. Відповідно до цього закону, в усіх державних органах, у тому числі й у Верховному Суді, впроваджуються комплексні системи захисту інформації, що є критично важливими для безпеки учасників судового процесу.

Застосування новітніх технологій в електронному судочинстві відкриває нові можливості для оптимізації та підвищення ефективності судового процесу. Проте успішна реалізація ідеї електронного судочинства неможлива без створення належної правової та матеріально-технічної бази для захисту електронної інформації. Це, у свою чергу, є запорукою безпеки сторін адміністративно-процесуальних відносин, а також гарантією справедливості, рівності, законності та неупередженості судового розгляду і ухвалених рішень [13, с. 46].

Враховуючи різноманітні підходи до трактування сутності інформаційного забезпечення, можна виокремити низку ключових завдань, які стоять перед цією складовою організаційного забезпечення діяльності судових інституцій, зокрема Верховного Суду України. Завдяки широкому

впровадженню інформатизації в судовій системі, судді отримали можливість оперативно, у зручному і систематизованому форматі, отримувати необхідну інформацію для розгляду складних публічно-правових спорів. Це дозволяє Верховному Суду ухвалювати об'єктивні, виважені та обґрунтовані рішення в мінімальні строки, що відповідає вимогам ефективного правосуддя та забезпечує високий рівень захисту прав і свобод учасників судового процесу.

Крім безпосередньої підтримки прийняття рішень, інформаційне забезпечення має значний вплив на опосередковані процеси, що супроводжують судочинство. Зокрема, організація підготовки справ до розгляду, ведення судової канцелярії, архіву та службового документообігу покладається на апарат Верховного Суду та його працівників. Якість і оперативність виконання цих функцій безпосередньо залежить не лише від професійного рівня персоналу, а й від ступеня розвитку інформаційної інфраструктури та впровадження сучасних технологій у документообіг та управління інформацією.

В адміністративно-правовому аспекті інформаційне забезпечення діяльності Верховного Суду регламентується низкою нормативно-правових актів, які визначають як технічні, так і організаційні вимоги до функціонування електронних систем, гарантують захист інформації та доступ до неї всіх учасників судового процесу. Це сприяє не лише підвищенню ефективності роботи суду, а й забезпеченню прозорості, гласності та довіри до судової влади як інституції, що стоїть на захисті верховенства права в Україні.

Незважаючи на суттєвий прогрес у сфері інформаційного забезпечення діяльності Верховного Суду, існують певні проблемні аспекти, які потребують подальшого удосконалення. По-перше, технічна інфраструктура суду часто стикається з викликами, пов'язаними з оновленням програмного забезпечення, інтеграцією нових інформаційних систем та забезпеченням їх безперебійної роботи. Це може призводити до затримок у доступі до необхідної інформації, що, у свою чергу, впливає на оперативність розгляду справ.

По-друге, питання захисту інформації та кібербезпеки залишаються надзвичайно актуальними. Незважаючи на прийняття відповідного законодавства, потребує подальшого вдосконалення система захисту від несанкціонованого доступу, витоку або маніпуляцій із судовою інформацією. Особливо це стосується конфіденційних даних учасників процесу, що вимагає високих стандартів кіберзахисту та постійного моніторингу безпеки.

По-третє, проблема кадрового забезпечення інформаційної складової діяльності суду також залишається гострою. Недостатній рівень кваліфікації працівників, які обслуговують інформаційні системи, обмежує ефективність їх використання та впровадження інноваційних технологій.

Вирішення вказаних проблем потребує комплексного підходу. По-перше, необхідно посилити інвестиції в модернізацію технічної бази Верховного Суду, зокрема впроваджувати сучасні рішення для автоматизації процесів судочинства. По-друге, має бути розроблена та реалізована комплексна стратегія кібербезпеки, яка включатиме регулярне оновлення засобів захисту, навчання персоналу та аудит інформаційних систем. По-третє, важливо систематично підвищувати кваліфікацію працівників апарату суду через спеціалізовані тренінги, семінари та програми перепідготовки, а також залучати висококваліфікованих ІТ-фахівців до роботи у сфері інформаційного забезпечення.

Загалом, лише послідовне виконання цих заходів дозволить забезпечити належний рівень інформаційного забезпечення Верховного Суду, що стане запорукою ефективного, прозорого та справедливого судочинства.

Висновки

В умовах викликів, пов'язаних із пандемією COVID-19 та повномасштабною війною в Україні, інформаційне забезпечення діяльності Верховного Суду стало надзвичайно актуальним і необхідним інструментом для збереження безперервності судочинства. Сучасні інформаційні технології забезпечують реалізацію принципів гласності, відкритості та доступності судової ін-

формації, що сприяє підвищенню довіри до судової влади та ефективності правосуддя. Інформаційне забезпечення дозволяє учасникам процесу дистанційно взаємодіяти з Верховним Судом, подавати документи, отримувати процесуальні рішення та відстежувати стан справ через електронні сервіси, що значно підвищує оперативність і зручність судового процесу, зменшує фізичний контакт та сприяє дотриманню розумних строків розгляду справ. Важливою складовою є нормативно-правове регулювання інформаційного забезпечення діяльності Верховного Суду, яке ґрунтується на Конституції України, Законах України «Про судоустрій і статус суддів», «Про доступ до судових рішень», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» та інших нормативних актах. Впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та використання сучасних цифрових платформ, таких як портал «Дія», сприяють прозорості та відкритості судового процесу. Незважаючи на суттєві досягнення, залишаються проблемні аспекти, серед яких — необхідність модернізації технічної інфраструктури, вдосконалення системи кібербезпеки та підвищення кваліфікації працівників судової інформаційної служби. Подолання цих викликів вимагає комплексного підходу: інвестицій в оновлення технічних засобів, розробки і впровадження ефективної стратегії захисту інформації, а також постійного навчання персоналу. Лише системне і послідовне впровадження сучасних інформаційних технологій, разом із відповідним правовим і кадровим забезпеченням, створить міцну основу для розвитку ефективного, прозорого та справедливого судочинства в Україні, де Верховний Суд виступатиме гарантом верховенства права, цифрової відкритості та доступності правосуддя для громадян.

Література

1. Припутень, Д. (2023). Адміністративно-правове регулювання інформаційного забезпечення діяльності судів. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/11966>
2. Данило, Л. А. (2018). Правове регулювання інформаційного забезпечення діяльності судів. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/28411/1/Данило%20Лариса%20Андріївна.pdf>
3. Адміністративно-правове забезпечення діяльності публічної адміністрації: матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару (2024). Національна академія внутрішніх справ. URL: https://www.navs.edu.ua/files/kafedru/app/2025/material_konf_apdrua_200624.pdf
4. Рекомендація № R (84) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо принципів цивільного судочинства, спрямованих на вдосконалення функціонування правосуддя від 28 лютого 1984 р. URL: <https://rd.ua/storage/lessons/102/597щодо%20принципів%20цивільного%20судочинства%201984%20р..pdf>.
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n1452>
7. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 01.12.2022 № 2807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#n191>
8. Туров В.Д. (2024) Використання інформаційних технологій та етапі доказування в адміністративному судочинстві України. Науковий Вісник Ужгородського національного університету. Вип. 82. Ч. 2. С. 278-283
9. Вища рада правосуддя. Рішення від 17 серпня 2021 р. № 1845/0/15-21 «Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>
10. Державна судова адміністрація України. Наказ від 21 грудня 2018 р. № 622 «Про затвердження Загального класифікатора спеціалізацій суддів та категорій справ» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0622750-18#Text>
11. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України

від 05.07.1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>

12. Про доступ до судових рішень : Закон України від 22.12.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3262-15#Text>

13. Смокович М. І. Електронне судочинство. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: матеріали IV Міжнар. науково.-практ. конф. (м. Чернівці, 16 жовтня 2020 р.); редкол. : О. В. Щербанюк (голова), Л.Г. Бзова (відп. секр.) та ін. Київ : Видавництво ВАІТЕ, 2020. 356 с.

ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF INFORMATION SUPPORT FOR THE ACTIVITIES OF THE SUPREME COURT

The study is devoted to a comprehensive analysis of the administrative and legal regulation of information support for the activities of the Supreme Court. Special attention is focused on the role of modern information technologies, which are key to ensuring prompt access to justice, transparency of court proceedings, openness, and accountability of the highest judicial authority. The work examines the main regulatory legal acts governing

the implementation of electronic justice, information protection, and the development of judicial information systems. The main tasks of information support that contribute to the effective organization of the Supreme Court's work have been identified, including the prompt receipt and processing of information, automation of document flow, ensuring data security and integrity, as well as providing equal access to judicial services for all process participants. Problematic aspects hindering the development of information infrastructure, including technical, organizational, and staffing challenges, are outlined. As a result of the study, the need for further improvement of the regulatory framework and the introduction of innovative cybersecurity solutions, as well as systematic staff qualification enhancement, is substantiated. This comprehensive approach is a guarantee for forming an effective, transparent, and fair judiciary in Ukraine, where the Supreme Court acts as a guarantor of the rule of law and uniform application of legislation.

Keywords: Supreme Court, information support, administrative and legal regulation, electronic justice, judiciary, transparency, digital transformation, cybersecurity, access to justice, judicial information systems